

WYMAGANIA EDUKACYJNE
Z JĘZYKA POLSKIEGO
DLA SZKOŁY PONADGIMNAZJALNEJ I PONADPODSTAWOWEJ
Od roku szkolnego 2019/2020

Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej w Legionowie

Zespół nauczycieli języka polskiego:

1. Przewodnicząca Anna Sołoduha,

2. Członkowie: Monika Dąbrowska, Iwona Górską, Renata Kamińska, Agnieszka Pańczuk-Wójtowicz.

Wstęp

W Liceum Ogólnokształcącym w Legionowie im. M. Konopnickiej w dwóch typach szkół obowiązują poniższe zasady ustalone przez zespół przedmiotowy na podstawie aktualnych dokumentów oświatowych.

I. Obszary oceniania:

1. Wypowiedzi pisemne:

- testy w tym: testy sprawdzające znajomość epok literackich, testy sprawdzające wiedzę i umiejętności z zakresu poetyki, testy sprawdzające rozumienie tekstu użytkowego, testy sprawdzające wiedzę i umiejętności językowe, testy sprawdzające znajomość lektur;
- prace klasowe (wypracowania);
- sprawdziany umiejętności językowych i literackich;
- czytanie za zrozumieniem;
- kartkówki;
- dyktanda;
- prace domowe;
- wypracowanie, w tym: esej interpretacyjny, rozprawka, recenzja, referat

2. Wypowiedzi ustne:

- aktywność (kreatywność) na lekcjach;
- wypowiedzi ustne na zadany temat, opowiadanie odtwórcze i twórcze;
- recytacja;
- prezentacja samodzielnie opracowanego tematu, np. opis dzieła malarskiego, przemówienie okolicznościowe; wypowiedź typu maturalnego.
- udział w dyskusji (argumentowanie, wnioskowanie, przemówienie).

3. Zadania praktyczne:

- twórcze przygotowanie do lekcji;

- praca w grupie;
- inscenizacja;
- praca metodą projektu;
- prezentacja referatu bądź informacji przygotowanych samodzielnie; prace nadobowiązkowe, jak np.: gazetka, album, plakat, pomoc dydaktyczna, audycja radiowa, nagranie, ankieta itp.;

II Przedmiot oceniania. Ocenie podlega:

I Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji:

- rozumienie tekstu o skomplikowanej budowie,
- rozumienie sensów,
- rozpoznanie znaczeń zawartych w strukturze głębokiej tekstu,
- rozpoznanie funkcji tekstów i środków językowych,
- znajomość i zastosowanie kryteriów poprawności językowej.

II Analiza i interpretacja tekstów kultury:

- znajomość i zastosowanie podstawowych pojęć z zakresu poetyki,
- znajomość treści dzieł literackich i innych tekstów kultury objętych programem nauczania (na obydwu etapach edukacyjnych),
- znajomość i wykorzystanie wiedzy o kontekstach niezbędnych do odczytania utworu literackiego lub innego tekstu,
- znajomość niezbędnych dla lektury faktów z historii literatury i innych dziedzin humanistyki,
- odczytanie rozmaitych sensów dzieła,
- dokonanie interpretacji porównawczej.

III Tworzenie wypowiedzi:

- umiejętność budowy wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności,
- zastosowanie zasad logiki i retoryki,
- kompetencje językowe.

IV Samokształcenie i docieranie do informacji:

- wyszukiwanie literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień,
- umiejętność selekcji literatury według wskazanych kryteriów,
- umiejętność korzystania zarówno z tradycyjnego księgozbioru, jak i zapisów multimedialnych i elektronicznych, w tym Internetu,
- korzystanie ze słowników i leksykonów, w tym słowników o układzie gniazdowym (m.in. etymologicznych i symboli),
- tworzenie przedmiotowej bazy danych zawierającej informacje zdobywane w toku nauki,
- sporządzanie opisu bibliograficznego książki i artykułu, zapisów elektronicznych.

V Aktywność i zaangażowanie się ucznia w proces uczenia się.

III Zasady pracy, oceniania i sprawdzania umiejętności uczniów:

1. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia ma na celu monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się, poprzez przekazanie uczniowi informacji o tym, co zrobił dobrze, co wymaga poprawy i jak powinien się dalej uczyć.
2. Uczeń ma obowiązek prowadzić zeszyt przedmiotowy.
3. W zeszycie przedmiotowym uczeń zamieszcza notatki w formie ustalonej przez nauczyciela i podlegają one kontroli.
4. Testy, prace klasowe, sprawdziany są obowiązkowe i zapowiedziane **z co najmniej tygodniowym** wyprzedzeniem.
5. Jeżeli z przyczyn losowych uczeń nie może napisać ich z całym oddziałem, to powinien to uczynić **w ciągu tygodnia** od momentu oddania prac klasowych (sprawdzianów, testów itd.) w ustalonym terminie poprawy.
6. Poprawa ocen niedostatecznych z prac pisemnych jest dobrowolna i musi odbyć się w terminie ustalonym z nauczycielem w ciągu tygodnia od momentu oddania prac klasowych w ustalonym terminie poprawy.
7. **Poprawę uczeń pisze tylko raz.** Każdorazowy stopień jest wpisywany do dziennika.
8. Kartkówka jest formą sprawdzianu bieżącego. Swoim zakresem treści obejmuje maksimum 3 jednostki tematyczne i nie musi być zapowiadana wcześniej.

9. Nauczyciel ma obowiązek sprawdzenia i oddania prac kontrolnych w ciągu trzech tygodni.
10. Sprawdzone i ocenione pisemne prace kontrolne uczeń i jego rodzice otrzymują do wglądu wg poniższych zasad:
  - a. uczniowie zapoznają się z ocenionymi pracami pisemnymi w szkole po rozdaniu ich przez nauczyciela;
  - b. rodzice uczniów mają wgląd do poprawionych prac pisemnych swoich dzieci w szkole podczas zebrań lub po ustaleniu terminu z nauczycielem, prace mogą być kopiowane (kserowane bądź fotografowane).
  - c. nauczyciel ma obowiązek przechowywać prace kontrolne uczniów do końca roku szkolnego tj. do 31 sierpnia każdego roku.
11. Uczeń ma obowiązek starannie i systematycznie odrabiać zlecone prace.
12. Za prace będącą plagiatem uczeń otrzymuje stopień niedostateczny bez możliwości poprawy.
13. Nieodrobienie pracy zleconej lub brak zeszytu przedmiotowego może być podstawą do ustalenia stopnia niedostatecznego.
14. Jeżeli uczeń nie dotrzyma terminu wyznaczonego na oddanie długoterminowej pracy zleconej, otrzymuje stopień niedostateczny.
15. W przypadku prac długoterminowych (czas na przygotowanie ich to tydzień i więcej) nie obowiązują przywileje wynikające z możliwości zgłaszania nieprzygotowań.
16. Każdy uczeń ma prawo do zdobycia dodatkowych ocen za prace nadobowiązkowe zlecone przez nauczyciela. Za wykonanie dodatkowych prac nadobowiązkowych nauczyciel może wystawić uczniowi stopień celujący, bardzo dobry lub dobry. Brak lub źle wykonana praca nadobowiązkowa nie może być podstawą do ustalenia uczniowi stopnia niedostatecznego, dopuszczającego lub dostatecznego, ale skutkuje brakiem oceny.
17. Uczeń ma obowiązek brać aktywny udział w lekcji, przestrzegać ustalonych zasad i porządku w czasie lekcji.
18. Uczeń ma obowiązek uzupełnić braki wynikające z nieobecności w szkole.
19. Oceny są jawne i umotywowane przez nauczyciela.

20. Ocena śródroczna i roczna i końcowa w klasie najwyższej, uwzględniająca stopień opanowania wskazanych w podstawie programowej kompetencji oraz wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanego w szkole programu, motywująca do dalszej pracy, nie musi być średnią arytmetyczną ocen cząstkowych.
21. Na ocenę śródroczną, roczną bądź końcową większy wpływ mają stopnie cząstkowe z testów, prac klasowych i sprawdzianów obejmujących większą partię materiału, stopnie z odpowiedzi na lekcjach powtórzeniowych i syntetyzujących oraz z pracy projektowej, niż stopnie cząstkowe za pozostałe formy aktywności ucznia (np. prace domowe – z wyjątkiem wypracowań, kartkówki, referaty, recytacje itp.). Stopnie te mogą podwyższyć lub obniżyć notę śródroczną, roczną bądź końcową.
22. Uczeń, który nie zaliczył przynajmniej 50 % prac kontrolnych na ocenę pozytywną, nie może uzyskać na koniec półrocza bądź roku szkolnego stopnia dostatecznego, mimo pozytywnych ocen cząstkowych za pozostałe formy aktywności (np. praca domowa, kartkówka).
23. Uczeń zagrożony stopniem niedostatecznym na koniec roku ma możliwość jego poprawienia najpóźniej na tydzień przed Radą Klasyfikacyjną.
24. Jeśli uczeń opuścił 50 % lekcji i brak jest podstaw do wystawienia oceny, nie jest klasyfikowany. Egzamin klasyfikacyjny przeprowadzany jest na warunkach i w trybie określonym w Statucie Szkoły.
25. O przewidywanych stopniach niedostatecznych wychowawcy informują rodziców w formie pisemnej na dwa tygodnie przed zakończeniem okresu (roku szkolnego).
26. Uczeń ma prawo być dwa razy nieprzygotowany w ciągu okresu do zajęć lekcyjnych. – nie dotyczy lektur, prac kontrolnych, zapowiedzianych ustnych powtórzeń, prac długoterminowych. **Fakt nieprzygotowania należy zgłosić nauczycielowi przed rozpoczęciem lekcji.**
27. Oceny cząstkowe wyrażone są w stopniach: 1; 2; 3; 4; 5; 6. Przy ocenach cząstkowych stosuje się plusy i minusy.
28. Liczba ocen cząstkowych w półroczu nie powinna być mniejsza od liczby godzin przedmiotu w tygodniu.
29. Pozytywnymi ocenami klasyfikacyjnymi są oceny ustalone w stopniach: 2,3,4,5,6.

30. Za aktywność oraz pracę podczas lekcji (w zależności od zaangażowania i trudności zadań) uczeń otrzymuje oceny, na które mogą składać się zdobywane systematycznie plusy i minusy.

31. Testy umiejętności językowych i literackich, sprawdziany, kartkówki (zawierające zadania obejmujące wymagania edukacyjne z poziomu podstawowego i ponadpodstawowego) oceniane są według procentowych proporcji:

0% - 29% - stopień niedostateczny

30% -49% - stopień dopuszczający

50% - 74% - stopień dostateczny

75% - 89% - stopień dobry

90% - 99% - stopień bardzo dobry

100% - stopień celujący

31. Test znajomości lektury. Przeprowadzenie takiego testu powinno odbywać się przed przystąpieniem do omawiania dzieła i przeciwdziałać zaznajamianiu się z utworem za pośrednictwem różnych streszczeń. Dlatego należy skonstruować kilka pytań wymagających udzielenia konkretnej odpowiedzi z takich zagadnień, które są istotne i zauważalne przy lekturze własnej, pomijane w streszczeniu.

32. Przy ocenie prac pisemnych brane są pod uwagę następujące kryteria:

- sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu/ koncepcja interpretacyjna
- uzasadnienie stanowiska/tezy interpretacyjnej
- poprawność rzeczowa
- zamysł kompozycyjny
- spójność lokalna
- styl tekstu
- poprawność językowa
- poprawność zapisu

Prace te oceniane są według procentowych proporcji podanych w pkt 31.

III Uzupelnienie materiału z I półrocza w przypadku uzyskania przez ucznia oceny niedostatecznej.

Uczeń jest zobowiązany uzupełnić materiał w sposób ustalony z nauczycielem.

IV. Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej

1. Ocena roczna jest efektem systematycznej pracy ucznia i konsekwencją ocen uzyskiwanych przez niego w ciągu całego okresu nauki. Na dwa tygodnie przed klasyfikacją uczeń i jego rodzice otrzymują informacje o przewidywanych ocenach. W ściśle określonych warunkach można tę ocenę poprawić. Warunki te zostały określone w Statucie Szkoły.
2. Podanie o sprawdzian wiadomości i umiejętności może złożyć uczeń (jeśli jest pełnoletni) bądź jego rodzic.
3. Sprawdzian wiadomości i umiejętności przeprowadza się w formie ustnej i pisemnej na warunkach i w trybie ustalonym w statucie szkoły.
4. Zasady poprawienia oceny z przedmiotu na wyższą ustala nauczyciel indywidualnie z uczniem.

V. Warunki i tryb przeprowadzenia egzaminu poprawkowego

1. Zgodnie ze Statutem Szkoły i aktualnymi aktami prawnymi uczeń ma prawo do egzaminu poprawkowego, który odbywa się w końcowej fazie wakacji. Przed wakacjami uczeń otrzymuje od nauczyciela zestaw zagadnień na egzamin poprawkowy.
2. Egzamin składa się z dwóch części:
  - Część pisemna (sprawdza umiejętność czytania ze zrozumieniem i zakres treści merytorycznych, trwa 60 minut)
  - Część ustna (sprawdza umiejętności ucznia w zakresie kompetencji komunikacyjnych i wiedzę z podanego zakresu materiału), uczeń losuje zestaw 3 pytań, liczba zestawów jest zależna od liczby zdających (o trzy zestawy więcej niż liczba zdających).
  - Każda część egzaminu oceniana jest wg PZO, ostateczną ocenę ustala komisja biorąc pod uwagę część pierwszą i drugą egzaminu. Jeśli przynajmniej z jednej części egzaminu uczeń uzyska stopień pozytywny, wynik końcowy egzaminu jest pozytywny, a stopień uzależniony od składowych uzyskanych za poszczególne części.
  - Egzamin poprawkowy jest przeprowadzany na warunkach i w trybie określonych w statucie szkoły.

VI OCENIANIE UCZNIÓW Z OPINIĄ PPP

Uczniowie posiadający opinię / orzeczenie PPP – dostosowanie się do zaleceń poradni np.

- wydłużenie czasu redagowania prac pisemnych,
- ocenianie głównie na podstawie wypowiedzi ustnych,
- zwracanie uwagi na treść a nie formę pracy,
- premiowanie aktywnego udziału w lekcji,
- nieocenianie prac pisemnych pod kątem ortografii, ale zaznaczanie błędów i zachęcanie ucznia do samodzielnej pracy nad ich poprawą,
- zachęcanie do pracy samodzielnej,
- ograniczanie czytania na forum klasy,
- możliwość pisania na komputerze lub literami drukowanymi (dotyczy dysgrafii),
- nieocenianie prac pod kątem estetyki i czytelności pisma,
- zachęcanie do udziału w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych lub reedukacyjnych w PPP, aby usprawniać zaburzone funkcje,

Uczeń z SPE	Sposoby osiągnięcia celów – warunki zewnętrzne	Sposoby osiągnięcia celów – warunki edukacyjne
Uczeń z wadą słuchu lub wadami widzenia	-zapewnienie prawidłowych warunków akustycznych -posadzenie w pierwszej ławce	-należy dostosować sposób komunikowania się z uczniem, np. stanąć bliżej, mówić z odpowiednim natężeniem głosu, zwracać się wprost do ucznia -stosować dodatkowe środki dydaktyczne i środki techniczne
Uczeń z ADHD	-niesadzanie przy oknie (ograniczenie w ten sposób możliwości rozpraszania uwagi)	-należy dostosować liczbę bodźców związanych z procesem nauczania (uczeń z ADHD nie powinien mieć przy sobie zbyt wielu przedmiotów, dotyczy to także pomocy dydaktycznych)
Uczeń z zespołem Aspergera lub z autyzmem	- nienarażanie ucznia na zbyt dużą liczbę bodźców dźwiękowych	- należy zachować właściwy dystans (zbyt bliski kontakt może być silnym bodźcem pobudzającym)

Uczeń z niepełnosprawnością ruchową, na wózku inwalidzkim	-zapewnienie odpowiedniego ustawienia ławek w celu swobodnego przemieszczania się	Zalecenia ogólne
Uczeń chory na cukrzycę	-zapewnienie odrębnego pomieszczenia dla dokonania pomiaru poziomu cukru i przyjęcia insuliny	Zalecenia ogólne
Uczeń chory na epilepsję	-zapewnienie możliwości odpoczynku po przebytych ataku choroby lub w celu jego zapobieżenia	Zalecenia ogólne
Uczniowie z poważnymi zaburzeniami w komunikowaniu się (w tym uczniowie z afazją)	- używanie języka alternatywnego, którym posługuje się uczeń, oraz rozwijanie systemu komunikowania się z uczniem - uwzględnianie i wykorzystywanie w procesie nauczania specyficznego sposobu komunikowania się ucznia - zapewnienie dostępu do materiałów dydaktycznych dostosowanych do możliwości komunikacyjnych ucznia - dostosowanie sposobu oceniania ucznia, np. sprawdzianów wiedzy	
uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, m.in. uczniowie z dysleksją, dysgrafią, dysortografią, dyskalkulią	- dostosowanie środków dydaktycznych - stosowanie różnicowania pisemnych i ustnych instrukcji - utrwalanie materiału przez stosowanie zespołowej formy pracy - dostosowanie wymagań edukacyjnych i sposobu oceniania do możliwości ucznia, np. karty zadań zawierające zadania o różnym stopniu trudności, dostosowanie sprawdzianów (innych niż dla wszystkich uczniów) - jeżeli jest to wskazane: stosowanie wydłużonego czasu pracy	

uczniowie niedostosowani społecznie, zagrożeni niedostosowaniem społecznym (w tym z zaburzeniami zachowania)	- stosowanie pracy w małych grupach - umożliwienie korzystania z zajęć dodatkowych o charakterze wyrównawczym - stworzenie indywidualnego programu dla ucznia, uwzględniającego jego deficyty rozwojowe - powtarzanie reguł obowiązujących na zajęciach, jasne wyznaczanie granic i egzekwowanie ich przestrzegania
---	--

IV Kryteria ocen:

Klasy ponadgimnazjalne

a. Ocena celująca

Uczeń w pełni przyswoił wiadomości objęte podstawą programową, a ponadto jego zasób wiedzy i umiejętności znacznie wykracza poza treści objęte podstawą i świadczy o wyraźnych uzdolnieniach humanistycznych; wykazuje się pełną znajomością lektur przewidzianych podstawą programową; w czasie lekcji potrafi przywołać we właściwym kontekście także inne teksty literackie (nie objęte podstawą programową), co świadczy o jego odczytaniu i rozwiniętej kulturze humanistycznej; uczeń zna terminologię teoretycznoliteracką i potrafi ją właściwie zastosować przy analizie i interpretacji tekstów literackich; umie zaprezentować i uzasadniać własne stanowisko; samodzielnie selekcjonuje i interpretuje wiadomości; wysuwa oryginalne wnioski; dokonuje niezależnej oceny; czynnie uczestniczy w lekcjach; prezentuje dociekliwość podczas dyskusji na tematy humanistyczne; wykorzystuje wiedzę z pokrewnych przedmiotów; uczestniczy i osiąga sukcesy w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach; sprawnie posługuje się językiem polskim; doskonale zna gramatykę języka polskiego; w jego wypowiedziach nie pojawiają się błędy językowe; zna i potrafi poprawnie pod względem językowym i stylistycznym zbudować wszystkie formy wypowiedzi objęte podstawą programową; czyta teksty kultury na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym; dostrzega w odczytywanych tekstach środki wyrazu i określa ich funkcje; dostrzega i analizuje konteksty niezbędne do interpretacji dzieła; potrafi właściwie skonstruować wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (formułuje, porządkuje i wartościuje argumenty uzasadniające stanowisko własne lub cudze); zna i stosuje zasady organizacji tekstu; tworzy tekst na zadany temat,

spójny pod względem logicznym i składniowym; analizuje, porównuje, porządkuje i syntetyzuje informacje zawarte w tekstach kultury; dokonuje celowych operacji na tekście: streszcza, rozwija, przekształca stylistycznie, laureat konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim, przeprowadzonego zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 8, otrzymuje najwyższą ocenę pozytywną

b. Ocena bardzo dobra

Uczeń w wysokim stopniu opanował materiał z podstawy programowej; wykazuje się pełną znajomością lektur przewidzianych podstawą programową; potrafi analizować i interpretować teksty literackie, dokonywać ich twórczego oceniania oraz wnioskowania; wykazuje zainteresowanie przedmiotem; uczestniczy w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach; wykorzystuje różne źródła wiedzy; potrafi wykorzystać wiedzę z pokrewnych przedmiotów; aktywnie uczestniczy w lekcjach; starannie wykonuje dodatkowe zadania; sprawnie posługuje się językiem polskim; doskonale zna gramatykę języka polskiego; w jego wypowiedziach nie pojawiają się błędy językowe, zna i potrafi poprawnie pod względem językowym i stylistycznym zbudować większość form wypowiedzi objętych podstawą programową (ustnych i pisemnych); czyta teksty kultury na poziomie dosłownym, przerośnym i symbolicznym, dostrzega w odczytywanych tekstach środki wyrazu i określa ich funkcje; dostrzega i analizuje konteksty niezbędne do interpretacji dzieła; potrafi właściwie skonstruować wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (formuluje, porządkuje i wartościuje argumenty uzasadniające stanowisko własne lub cudze); zna i stosuje zasady organizacji tekstu; tworzy tekst na zadany temat, spójny pod względem logicznym i składniowym; analizuje, porównuje, porządkuje i syntetyzuje informacje zawarte w tekstach kultury; dokonuje celowych operacji na tekście: streszcza, rozwija, przekształca stylistycznie,

c. Ocena dobra

Uczeń ma w zakresie wiedzy niewielkie braki; wykazuje aktywność na lekcjach; wykazuje się znajomością lektur przewidzianych podstawą programową; sprawnie posługuje się językiem polskim; zna większość zasad gramatycznych obowiązujących w języku polskim; w jego wypowiedziach mogą pojawić się błędy językowe, ale nie powinny zakłócać komunikatywności tekstu; zna i potrafi poprawnie pod względem językowym i stylistycznym zbudować większość form wypowiedzi objętych podstawą programową (ustnych i pisemnych); czyta teksty kultury na poziomie dosłownym, przerośnym i symbolicznym; dostrzega w

odczytywanych tekstach środki wyrazu; dostrzega konteksty niezbędne do interpretacji dzieła; potrafi właściwie skonstruować wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (formułuje, porządkuje i wartościuje argumenty uzasadniające stanowisko własne lub cudze); zna i stosuje zasady organizacji tekstu; tworzy tekst na zadany temat, spójny pod względem logicznym i składniowym; analizuje, porównuje, porządkuje i syntetyzuje informacje zawarte w tekstach kultury; dokonuje celowych operacji na tekście: streszcza, rozwija, przekształca stylistycznie,

d. Ocena dostateczna

Uczeń wykazuje średnie opanowanie materiału przewidzianego podstawą programową; wiedza jest wyrywkowa i fragmentaryczna; poprawnie wykonuje polecenia przy pomocy nauczyciela; aktywność na lekcji jest sporadyczna; wykazuje się znajomością większości lektur przewidzianych podstawą programową; zna większość zasad gramatycznych obowiązujących w języku polskim; w jego wypowiedziach mogą pojawić się błędy językowe, ale nie powinny zakłócać komunikatywności tekstu; zna i potrafi poprawnie pod względem językowym i stylistycznym zbudować (pod kierunkiem nauczyciela) większość form wypowiedzi objętych podstawą programową (ustnych i pisemnych); czyta teksty kultury na poziomie dosłownym, dostrzega w odczytywanych tekstach środki wyrazu; potrafi właściwie skonstruować wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (formułuje, porządkuje i wartościuje argumenty uzasadniające stanowisko własne lub cudze); zna i stosuje zasady organizacji tekstu; tworzy tekst na zadany temat; analizuje, porównuje, porządkuje i syntetyzuje informacje zawarte w tekstach kultury; dokonuje celowych operacji na tekście: streszcza, rozwija wypowiedź

e. Ocena dopuszczająca

Uczeń wykazuje duże braki w wiadomościach i umiejętnościach objętych podstawą programową, przy czym mógłby je uzupełnić przy znacznej pomocy nauczyciela; jest bierny na lekcji, ale jest w stanie przy pomocy nauczyciela wykonać proste polecenia; obowiązujące lektury zna powierzchownie; popełniane przez niego błędy językowe zakłócają komunikatywność tekstu; przy znacznej pomocy nauczyciela potrafi stworzyć podstawowe formy wypowiedzi objęte podstawą programową (ustne i pisemne); przy pomocy nauczyciela potrafi odczytać teksty kultury na poziomie dosłownym; potrafi stworzyć wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, nie jest to jednak argumentacja pogłębiona;

dokonywa podstawowych operacji na tekście: streszcza, rozwija wypowiedź; przy znacznej pomocy nauczyciela interpretuje teksty literackie.

f. **Ocena niedostateczna**

Luki w wiadomościach i umiejętnościach posiadanych przez ucznia są trudne do uzupełnienia; notorycznie nie przygotowuje się do lekcji; nie rozumie i nie potrafi wykonać prostych poleceń nawet przy pomocy nauczyciela; odznacza się brakiem systematyczności i chęci do nauki oraz biernością na lekcji; nie potrafi, nawet z pomocą nauczyciela, zinterpretować prostego tekstu kultury; odznacza się niskimi kompetencjami językowymi; nie zna lektur objętych podstawą programową; nie potrafi zbudować poprawnych pod względem językowym i stylistycznym podstawowych form wypowiedzi ustnych i pisemnych; nie potrafi dokonać podstawowych operacji na tekście.

Klasy ponadpodstawowe.

Uczeń na ocenę **dopuszczającą**:

- rozumie poznawczą (symboliczną) i generatywną funkcję kodu językowego (języka naturalnego);
- posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
- rozpoznaje akty mowy i ich intencje;
- tworzy teksty z zaplanowanymi funkcjami tekstu i intencjami nadawcy oraz ze świadomością podstawowych kryteriów udanej wypowiedzi;
- umie uczestniczyć w dyskusji, wypowiadać się na różne tematy;
- czyta ze zrozumieniem tekst i interpretuje go;
- czyta głośno z podziałem na role, interpretuje głosowo teksty własne i cudze;
- umie redagować teksty własne i cudze;
- umie aktywnie słuchać wykładu (z empatią, sprzeciwem itp.);
- rozpoznaje przybliżony czas powstania tekstu kultury na podstawie obrazu kultury materialnej, obyczaju, konwencji, stylu i języka;
- zna treść i problematykę lektur wskazanych w podstawie programowej.

Uczeń na ocenę **dostateczną** – jak wyżej, a ponadto:

- wskazuje znaki ikoniczne i symboliczne, rozumie ich funkcję w przekazach multimedialnych i różnych tekstach kultury, posługuje się kodami językowymi i niejęzykowymi (potrafi kodować i dekodować, np. plakat, ilustrację, reklamę);

- posługuje się etykietą językową, zwrotami adresatywnymi, kodem kulturowym odpowiednio do wymagań aktu mowy;
- posługuje się podstawową wiedzą o systemie języka oraz podstawową terminologią językoznawczą i teoretycznoliteracką w analizie i interpretacji tekstów kultury;
- rozumie podstawowe funkcje retoryki i potrafi je wykorzystać w pisanych i wygłaszanych przez siebie tekstach;
- swobodnie wypowiada się w różnych gatunkach odmiany mówionej i pisanej języka, przynależnych różnym stylom funkcjonalnym: notatka, streszczenie, rozprawka, dialog, głos w dyskusji, referat, list motywacyjny, analiza i interpretacja tekstu literatury pięknej
- spostrzega w tekście dialektyzmy, archaizmy; indywidualne cechy tekstu;
- zbiera materiały do wypowiedzi ustnej i pisemnej; korzysta z różnych źródeł informacji (od katalogu bibliotecznego po strony WWW);
- uczestniczy w życiu kulturalnym, ma świadomość najważniejszych wydarzeń kulturalnych swego czasu;
- potrafi interpretować i porównywać różne dzieła sztuki;
- ma świadomość różnorodności stylistycznej wypowiedzi;
- stosuje zabiegi perswazyjne wraz z rozpoznawaniem ich wartości;
- rozumie pojęcie procesu historycznoliterackiego;
- zna treść i problematykę omawianych w szkole tekstów kultury.

Uczeń na ocenę **dobrą** – jak wyżej, a ponadto:

- redaguje teksty ze świadomością perlokucyjnego aspektu wypowiedzi;
- rozumie funkcje języka narodowego: jednoczącą, separującą, prestiżową, ramy odniesienia; potrafi je odnieść do faktów historycznych i współczesnych w życiu narodu;
- świadomie posługuje się stylem i stylizacją;
- posługuje się poprawnym językiem o bogatym słownictwie;
- aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym: czyta prasę, teksty spoza kanonu, świadomie ogląda filmy;
- odróżnia spontaniczne i osobiste przeżycia literackie od ponadindywidualnych, utrwalonych w tradycji i krytyce kodów odbioru;
- rozumie teksty o różnym stopniu komplikacji; odbiera ich znaczenie metaforyczne, rozpoznaje aluzje literackie, znaki biblijne, antyczne i inne znaki kulturowe;
- korzysta z różnorodnych technik samokształceniowych;

- zna materiał nauczania przeznaczony dla danej klasy, umie powiązać go z wiedzą z innych przedmiotów.

Uczeń na ocenę **bardzo dobrą** – jak wyżej, a ponadto:

- ma świadomość wspólnoty europejskiego dziedzictwa kulturowego (wartości, archetypy i toposy) z jednej strony, z drugiej strony rozumie odrębność kulturową poszczególnych narodów (na przykładzie m.in. polskich stereotypów językowych i kulturowych);
- swobodnie wypowiada się w różnych gatunkach: esej szkolny, felieton, manifest, pamflet. Przestrzega reguł gatunkowych lub świadomie je łamie;
- dostrzega odmienności i wartości charakterystyczne dla różnych epok, cechy języka i stylu;
- odnajduje intertekstualne powiązania w interpretowanych dziełach;
- omawiając teksty kultury, wykorzystuje wiedzę z innych przedmiotów, odwołuje się do filozofii i historii sztuki.

Uczeń na ocenę **celującą** – jak wyżej, a ponadto:

- wykazuje się wiedzą i umiejętnościami znacznie wykraczającymi poza program nauczania oraz – na przykład – bierze udział w konkursach (np. Olimpiadzie Literatury i Języka Polskiego), podejmuje próby pisarskie związane z doskonaleniem stylu indywidualnego, zajmuje się intensywnym samokształceniem.
- laureat konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim oraz laureat lub finalistą ogólnopolskiej olimpiady przedmiotowej, przeprowadzonych zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 8, otrzymuje najwyższą ocenę pozytywną.

Uczeń otrzymuje ocenę **niedostateczną**, gdy brak elementarnej wiedzy i zdobytych umiejętności nie rokuje szans na ich uzupełnienie; uczeń notorycznie nie przygotowuje się do lekcji; nie rozumie i nie potrafi wykonać prostych zadań nawet przy pomocy nauczyciela; odznacza się brakiem systematyczności i chęci do nauki oraz biernością na lekcji, nie zna wymaganych lektur i ich problematyki.

